

könyvtártani képesítéshez nincs kötve. HUREPOIX még be sem fejezte bevezető fejtegetéseit, amikor egy névtelen hosszú levélben azt fejté ki valaki, hogy a levéltárnokképző intézet az Ecole des Chartes, az első évben 30 órán át könyvtártant tanítván: régi előjogát, hogy a könyvtárnokok 1/3 része az okleveles paleografus-levéltárnokok közül neveztetik ki, — állítsák vissza. E közjáték megakasztotta HUREPOIX-t előadásában, mert elkellett mondania, hogy mit is tanult ő az Ecole des Chartesban könyvtártanból. Itt a fejtegetés abba maradt s majd ha a cikksorozat végére értünk, fogjuk összefoglalhatni javaslatait s a hazai viszonyok szempontjából mérlegelni. A Bulletin idei évfolyama, mely nemcsak francia, de általános érdekű cikkeiben bővelkedik a f. év augusztus—szeptemberi számában közli ESCOFFIER Maurice L'édition originale, théorie et définitions címen a franciaországi könyvtárosok ezidei kongresszusán (aug. 3.) Lyonban tartott felolvasását közli, a jeles szerkesztőnek F. VANDÉREM-nek azzal a lapalji jegyzetével, hogy noha nem ért vele mindenben egyet, kiadja, mert a Bulletin elvből közöl minden szakvéleményt. ESCOFFIER előadásának lényegét, annak befejezéseképen a következő pontokban foglalja össze: hívjuk egyöntetűen 1. azokat a műveket, melyek a szerző halála után jelentek meg: editio princeps-nek, 2. azokat, amelyek a szerző akaratából, tudtával, közreműködésével, annak életében jelennek meg: eredeti kiadásoknak = édition originale-nak, végül 3. azokat amelyek a szerző tudta, akarata s beleegyezése nélkül látnak nyomdafestéket: édition originelle-nek. Lévéen ez párbetűs szóváltozás pejorativ értelemben, magyar megfelelője nincs. Ez utóbbi kitétel, mint általában az egész beosztást a francia bibliofilek aligha fogják elfogadni, mert éppen a francia nyelvű irodalomban hemzsegnék azok a jeles munkák, amelyek folyóiratokban folytatásokban jelenvén meg, ezeket Belgiumban, Hollandiában párhuzamosan könyvformában utána szedték, s korább dobták a könyvpiacra, mint ahogy a franciaországi nyomású, gyakran a szerző kisebb-nagyobb szövegmódosításait feltüntető kiadások — az *igazi eredeti* kiadások megjelentek.

I. K.

Revue des Études Hongroises. 1929. 1—3. (január—szeptember.)

A kitűnően szerkesztett folyóirat 1928 óta — igen helyesen — megrövidítette címét, elhagyván annak második részét «et finno-ougriennes». A Revue mostani hármas számában a történelmi vonatkozású tanulmányok többségben vannak. Kovács Alajos: a háború előtti Magyarország nem magyar ajkú lakosságának helyzetét ismerteti, HAJNAL István: Esterházy Pál hercegnek 1814-iki franciaországi tartózkodása alatt írt naplóját közli, VALLERY-RADOT János az Árpádház korabeli egyházi építőművészetéről ír tanulmányt, BÜRNER Sándor: Jean de la Chapelle-ről Magyarország XVIII. századi francia barátjáról értekezik. Bibliografiai vonatkozásokat találunk PATARY Lászlónak immáron negyedik folytatásában előttünk fekvő tanulmányában, mely a magyar protestantizmusban észlelhető francia befolyást, nevezetesen OSZTERVALD J. F. írásait ismerteti. Igen hasznos szolgálatokat tesz ARDAY Pálnak cikke, melyben a Tudományos Akadémiának s a Történelmi Társulatnak kiadásában megjelent történelmi munkákat ismerteti. Gazdag adattár és mélyenszántó könyvismertetések után megkapjuk az 1928. évi magyar vonatkozású francia kiadványoknak bibliografiáját.

I. K.